

Dou t geleuf noa haarpmeziek, nou jazzin Hoog n Dag krodern en kieken, leze

■ GRUNNEN – Stichten CU-RE holdt mit kulturele kemizies van Oude Groninger Kerken en stichten Jazz in Groningen op 26sten augustus daarde Zomer-Jazz-Fiets-Tour. Doar huiven wie gain Grunnens veur te kinnen, zellen ie zeggen. Doar mout ie dij zotterdag allinneg veur trappen op fietse (op t krodertje, zeggen ze ook wel bie ons in Sodom), t laandschop van t Raitdaip deur; kerken bekieken; luustern noar jazz of noar wat ter op liekt.

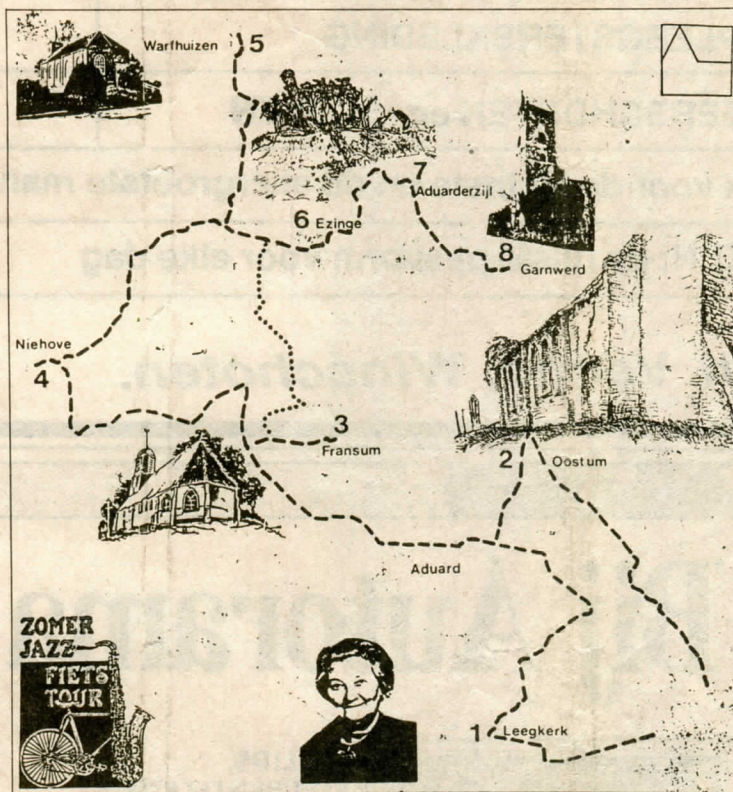
door Johan Poppen
Mor der is meer, waarveur CU-RE joen aandacht vrägt. Stichten wil een band tussen muziek en overlevering leggen, deur joe onderwegens mit verhoaltjes in streektoal van vrouger bekind te moaken. n Poar doarvan stoan in n goudkoop knuter-boukje, op dij dag veur n doalder te kriegen. n Koatje mit ploatsen, tieden en wel der speulen stoan der ook in.

Twaalfhonderd joar leden heurde t volk op wierden op t Hoogelaand ook al meziek. Dij wuir op haarpe tokkeld deur Nederlaands vrougsteraaizende dichter: Bernlef. Blind aan baaide ogen, tot e stoef bie Oskerd op Helwerder wierde deur bekeerder Liudger zainde moakt wuir. Bernlef zong veur boeren en rieke wedevraauwen over heldendoaden van vrouger, dou veuröllen zok fiks deur n stoer leven sluijen. Vol neutuurrampen, oorlog, vrezelke zaiktes en oogsten, dij slim tegenvuilen.

As t peblik 'lekker' moakt was, haar speelman nog meer op zien lever. Ainege dam, dij n simpel mins tegen ellenne van hoog wotter en zokswat meer opwaarpen kon, was noar Bernlefs mainen zok tot t Woare Geleuf te bekeren. Dat haar e zo leerd van Liudger en dat het e ook in praktijk brocht deur verschaaiden lu tot christen te deupen. Stiltjes, want Fraize hoge heren van dij tied haren t doar niks op begrepen.

Nijlichter Balthasar

Bernlef was n vrouge veurloper van domie Bekker zien zeun Balthasar. Dij kettermente in zeuventiende aiw tegen t biegeleuf in duvels, hekserij en spouken. Doar kreeg e as domie roezie over mit zien kerke, want *Wie Het Kwaad weerlegde werd als Het Kwaad be-*



▲ n Koatje, waar ie wille van hebben kinnen, zit in t boukje. Hier stoan der ploatjes bie van Oostum (mit t Noormannendeurtje), Fraansum, Waarfhoezen, wierde van Aizing en Garwerd. Stichten Oude Groninger Kerken en mevraauw Huizenga-Onnekes kieken der op tou.

schouwd. Synode van Alkmaar het hom in 1693 zulfs dainst opzegd, dou Bekker zien mainen op pepier zet haar in t bouk *Be-toverde Wereld* en doar n beulde kwoaje braiven op kwammen.

t Biegeleuf het gain stand hollen, dou twievel deraan ainmoal zaaid was. Mor zel t nait zo wezen, dat krekt in Waarfhoezen, t dörp van dij nijlichter Balthasar, aine veur t eerst *akoestiese jazz* heuren let? Belgiese saxbloazer Marc Bogaers speelt doar mit zien Tuba Trio *muziek, die vragen oproept, een soort perpetuum mobile van noten, dat steeds weer nieuwe mogelijkheden open laat.* Synode van Balthasar zol dij jazz meziek van de duvel nuimd hebben. En nou zo mor onderaan preekstoule...

t Dörp van Trijntje

Ezinge (woar De Noodband, mit Alan Laurillard, speulen zel) is een dorp zonder legende. Gain nood: Jazz-Tour-kemizie schrift ter bie, dat der sikkom gain dörp is, waar gain *geruchten* de ronde down. Woarom den in Aizing nait? O

zo. Boetendes: aan overlevens is hier gain gebrek. In dijzulfde kerke wuir in 1793 Gerrit Arend Arends deupt. Dij mout as jonkje van elf joar zeuventien verhoalen optaikend hebben van thoesnaaister Trijntje, dij traauwd was mit n Duitse soldaat.

t Opschriefboukje is n aiw loater vonden deur mevraauw E.J. Huizenga-Onnekes (1883-1956) oet Vaarhoezen, loater Ten Boer. Dij is dou aan loop goan, ledderliek zulfs: as n Grunneger zuske van *Gebroeders Grimm* bie boeren laangs om nog meer van zokse overle-

verns aan de wait te komen. Zo binnen heur bouken 'Van Trijntje Soldaats' en 'Van Minne Koning' ontstoan. Doar het K. ter Laan bie zien histories onderzuik nog veul wille van had.

In pastorie van Aizing is in 1887 schriefster G.E. van Nes-Uilkens geboren, het kemizzie oetvonden. *Haar roman 'Duikelaartje' werd 29 keer herdrukt. Nu is zij vergeten.* Gelokkeg nait deur kemizzie. Stoa dommee oet respekt veur Trijntje en Duikelaartje ook mor eem stil veur kerke en pastorie. Veur ie t oor lainen aan De Noodband, ook nuimd Oude Rotten en Jonge Honden: *...Hun muziek is toegankelijk geworden. De complexiteit van de veelal contrapuntische en polyritmische partijen is doorzichtiger geworden.* Hail anere kouk as Trijntje Soldaats!

Veurbie De Loezebult

Der wodt nog aaltied twieveld aan waarhaid van t verhoal hou Rudolf de Mepsche aan zien enne komen is. Omdat e as grietman op t Foan (Westerketaaier) wraid en inhoaleg en as dröst op börg van Wedde en Westerwol ook gain beste was, mout e hail maal oet tied rakt wezen. Loezen hebben hom leemteg opvreten: *hai kon zok nait verweren, omdat e aan n ket vaastbonnen lag.* Dat dee e zulf aaltied mit lu, dij e nait lieden mog.

Zo ludt t Fiets-Tour-verhoaltje, dat in t boukje heurt bie Leegkerk (Frans Vermeerssen zien trio speelt ter). Dus zollen ie eem de kriebels kriegen (nait in joen Gazelle-kuten, mor over joen rogge), as ie veurbie boerenploatse *De Loezebult* krodern (bie t Drintse Tolhek aan weg van Stad noar

kieken, lezen en luustern

Drents
Groningse
Pers

Woensdag
16 augustus
1989

Streektoal



verns aan de wait te komen. Zo binnen heur bouken 'Van Trijntje Soldaats' en 'Van Minne Koning' ontstoan. Doar het K. ter Laan bie zien histories onderzuik nog veul wille van had.

In pastorie van Aizing is in 1887 schriefster G.E. van Nes-Uilkens geboren, het kemizzie oetvonden. *Haar roman 'Duikelaartje' werd 29 keer herdrukt. Nu is zij vergeten.* Gelokkeg nait deur kemizzie. Stoa dommee oet respekt veur Trijntje en Duikelaartje ook mor eem stil veur kerke en pastorie. Veur ie t oor lainen aan De Noodband, ook nuimd Oude Rotten en Jonge Honden: *...Hun muziek is toegankelijk geworden. De complexiteit van de veelal contrapuntische en polyritmische partijen is doorzichtiger geworden.* Hail anere kouk as Trijntje Soldaats!

Veurbie De Loezebult

Der wodt nog aaltied twievelde aan waarhaid van t verhoal hou Rudolf de Mepsche aan zien ènne komen is. Omdat e as grietman op t Foaan (Westerketaaier) wraid en inhoaleg en as dröst op börg van Wedde en Westerwol ook gain beste was, mout e hail maal oet tied rakt wezen. Loezen hebben hom leemteg opvreten: *hai kon zok nait ververen, omdat e aan n ket vaastbonnen lag.* Dat dee e zulf aaltied mit lu, dije nait lieden mog.

Zo ludt t Fiets-Tour-verhoaltje, dat in t boukje heurt bie Leegkerk (Frans Vermeerssen zien trio speult ter). Dus zollen ie eem de kriebels kriegen (nait in joen Gazelle-kuten, mor over joen rogge), as ie veurbie boerenplaatse *De Loezebult* krodern (bie t Drintse Tolhek aan weg van Stad noar

Paaize), den komt dat doarvan. Van t mitvuilen mit Rudolf zien *ongemak.* Ie zellen nou begriepen, woaróm dat ook wel *vretetrij* nuimd wodt.

Nòg zo'n overlevern gaat over t kerkje van Oostum. Vrouger mos je doar in bie t *Noormannendeurtje*, aan noordzied. Nait liekop. Ie mozen boegen, as je der oet kwammen. Om gain boele op kop te kriegen, mor ook: noar t vorderlaand van dij Noormannen tou. Iezelk kwoad vòlk, dat hier dou boas was. Wel nait boog, mor deur knijen sakde, wuir draaigd mit ophangen. Toch haren Oostumers doar gaauw de gugel mit. As ze in kerke wollen, mozen ze ook boegen. „Mit t gat noar Noorwegen tou”, zeeden ze haardop.

Gain wonder, dat Noormannen aal heur deurtjes vot weer dichtmezzeld hebben. Doarvandoan, dat ie dit gebaauw (kiek ook noar de *nonnen* en *monniken* op t dak, zegt t boukje) liekop in- en oetgoan kinnen. Mor vergeet toch nait op 26sten n boegen te moaken veur t Amsterdam String Trio. Omdat zai zo heur vliet doun om van bevubbeld Bachs Ballad 'Bist Du Bei Mir' wat biezuinders te moaken.

Kluunkoppen

Garwerd het n staark verhoal over n meroakel staarke man: dikke Izak. Dij wol aaltied komdaaiern, ook nog, dou zien indje der heer was: *As ie nait doun wat ik joe zeg, din schup ik joe t vouteninne tot kist oet.* Dat dee e ook, dou e derin lag. *Stelmoaker haar hom oareg goud dicht moakt: t vouteninne is zitten bleven.* Mor ol toren is der deur omvalen, in 1738. Drij lu kwammen doarbie te dode. Sund hebben ze doar wel n nije toren kregen. En aan dikke

winter van 1809 hebben ze heur Van Dam-örgel te danken. Nouspeult Herbert Noord doar s oavends mit zien kwintet jazz op n *Hammond-örgel!*

Lees t boukje mor eerst, veurdat ie joe in Garwerder feesttinde overgeven aan d'oetsmieter, mit bruiers Arling, Bémantje Meibörg en J.C. Tans zien ploug van tien man. t Kin gain touval wezen, dat bie leste feesteleke bladzieden n resept staait veur t moaken van stad-Grunneger *Kluymbier* (hait of kold). Dat wuir vrouger oetvoerd in Auwerderziel. Grunnegers haitten dou *kluunkoppen*. n Vraize, dij veuls te veul óp haar, was n *kluunskop*.

Dat wozzen ie nait? Woar zo'n Zomer-Jazz-Fiets-Tour aal nait goud veur is! Ie worden der wiezer van wat t Hoogeland aanbelangt. Ie lezzen joen dörst noar nije meziek en noar Grunneger old-broen. En ie komen mit olle nije verhoalen thoes, as ie joen route (vieftien kilometer in t uur) reden hebben. Al kin ie nait ales zain en heuren. As ie aalderwegens n half uur bie de meziek blieven zollen, hoalen ie nait meer as zèzze van dij aacht ploatsen.

Mòje noagoan: aal wat ie mit krodern (op joen fietse) berekken kinnen, het Bernlef doudestieds lopend doan! Op roakeldais en onderwegens mos e ook nog aal noar rovers oetkieken. Want dat kon e nou ja. Wat hebben wie t den makkelk mit zo'n boukje, ANWB-bredjes, fietskoatjes, spesioale *jazzmenu's*: in Nijhoof, op Auwerderziel, in Garwerd! En meschain, dat ie op dizze menaier ook nog veur de jazz bekeerd worden.

boukje. Hier stoan der
Fraansum, Waar-
de Groninger Ker-
tou.

es: aan overlevers
tebrek. In dijsulfde
in 1793 Gerrit
deupt. Dij mout
in elf joar zeuven-
en optaikend heb-
snaaister Trijntje,
was mit n Duitse

efboukje is n aiw
en deur mevraauw
ga-Onnekes (1883-
aarhoezen, loater
ij is dou aan loop
rlik zulf: as n
ruske van Gebroe-
bie boeren laangs
van zokse overle-